УДК 7.05:004032.6:004.5

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-3-7>**Дар'я СТОНОГА,***orcid.org/0000-0003-4735-2954**асистент кафедри дизайну та інтер'єру**Харківського національного університету міського господарства О. М. Бекетова**(Харків, Україна) stonogadafa@gmail.com***Андрій ЗИНЧЕНКО,***orcid.org/0000-0002-3429-070X**асистент кафедри дизайну та інтер'єру**Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова**(Харків, Україна) zinchenko.andrew.art@gmail.com***Сергій ВЕРГУНОВ,***orcid.org/0000-0003-2603-9782**кандидат мистецтвознавства, доцент, професор,**завідувач кафедри дизайну та інтер'єру**Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова**(Харків, Україна) s.vergunov@gmail.com*

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДИЗАЙНЕРА. ПОРТФОЛІО ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД ПРЕЗЕНТАЦІЇ У ДИЗАЙН-ПРОСТОРИ

У сучасному суспільстві дизайн стає невід'ємною частиною багатьох галузей і сфер людської діяльності, тому в галузі дизайну з'являється дедалі більше нових напрямів дослідження. Одним із таких сучасних напрямів у сфері дизайну є професійна презентація як необхідна навичка в діяльності дизайнера. Останнім часом різноманітні напрями презентації стали потужним інформаційним засобом висловлювання думок, концепцій стратегій розвитку в усіх сферах практичної і теоретичної діяльності, успішність яких дедалі частіше визначається якісним донесенням інформації до користувача. Сьогодні у світі загалом та в Україні зокрема зростає розуміння того, що показником професійних досягнень в усіх напрямках дизайну є ті вміння і навички, які необхідні для успішної реалізації життєвих та професійних стратегій. Актуальними стають завдання пошуку таких засобів, які дозволять оцінити здібності до виконання завдань, наочного прикладу, що зможе розкрити кращі сторони і професійну компетенцію дизайнера. Впродовж усієї професійної діяльності дизайнер презентує: себе, свою роботу, ідею, компанію або навіть колег. При цьому аудиторія різна: замовник, колеги, професійна спільнота. І формат презентацій буває різним: електронний лист, виступ, публікація, портфоліо. Вміння представити свою роботу – це така ж необхідна професійна навичка, як і вміння створювати композиційно узгоджений об'єкт, графіку тощо. У статті висвітлено поняття професійної презентації в дизайнерській діяльності та виокремлено сучасні форми методів, що допомагають презентувати дизайнера як професійну одиницю на вітчизняному та зарубіжному практичному полі діяльності. Мета дослідження – розкрити значення особистої презентації дизайнера в умовах світового ринку, окреслити перспективи розвитку презентаційних ресурсів на найближче майбутнє.

Ключові слова: презентація, дизайн, портфоліо, вебсторінка, засоби інформаційної візуалізації, дизайн-діяльність.

Daria STONOGA,*orcid.org/0000-0003-4735-2954**Assistant at the Design and Interior Department**O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv**(Kharkiv, Ukraine) stonogadafa@gmail.com***Andrey ZINCHENKO,***orcid.org/0000-0002-3429-070X**Assistant at the Design and Interior Department**O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv**(Kharkiv, Ukraine) zinchenko.andrew.art@gmail.com*

Sergey VERGUNOV,

orcid.org/0000-0003-2603-9782

*Candidate of Art History, Associate Professor, Professor,
Head of Design and Interior Department
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
(Kharkiv, Ukraine) s.vergunov@gmail.com*

MODERN METHODS OF THE PROFESSIONAL PRESENTATION OF A DESIGNER. PORTFOLIO AS THE MAIN PRESENTATION METHOD IN THE DESIGN SPACE

In modern society, design is becoming an integral part of many industries and spheres of human activity. Recently, various areas of presentation have become a powerful information tools for expressing opinions, concepts of development strategies in all areas of practical and theoretical activity, the success of which is increasingly determined by the high-quality presentation of information to the user. Today, in the world as a whole, and in Ukraine in particular, there is a growing understanding that the indicator of professional achievements in all areas of design is those skills that are necessary for the successful implementation of life and professional strategies. The tasks of finding such tools that will allow you to evaluate the ability to perform your skills, a clear example that can highlight the best aspects and professional competence of the designer are becoming relevant. Throughout his professional activity, the designer presents: himself, his work, idea, company or even colleagues. At the same time, the audience is different: the customer, again colleagues, and the professional community. Moreover, the format of presentations can be different: email, speech, publication and portfolio. The ability to present your work is just as necessary a professional skill, as well as the ability to create a compositional object, graphics, and so on. In this paper, we will consider such issues as familiarization with the concept of professional presentation in design activities, and identify modern forms and methods that help to present a designer as a professional unit in the domestic and foreign practical field of activity. Show the value of a designer's personal presentation in the global market. Outline the prospects for the development of presentation resources in the near future.

Key words: presentation, design, portfolio, web page, information visualization tools.

Постановка проблеми. У різних видах професійної діяльності збір, систематизація та аналіз інформації відіграють важливу роль. Особливо це стосується творчих професій, зокрема й дизайнера, діяльність якого неодмінно пов'язана з аналізом як власних, так і чужих творчих досягнень. Це визначає неабияку значущість використання професійної презентації в процесі трудового життя як форми безперервного оцінювання, завдяки чому саме метод портфоліо найбільш компетентно розкриває професійні вміння, сферу діяльності дизайнера та його особисті риси.

Матеріали наукового дослідження можуть бути використані під час підготовки підручників і навчальних посібників, а також у практичній роботі викладачів закладів вищої освіти, які навчають студентів за спеціальністю 022 «Дизайн».

Аналіз досліджень. Дизайн презентацій переважно походить від напрямів графічного і візуального дизайну й був утворений завдяки комп'ютерним технологіям, які швидко розвиваються, та їх глобальному впровадженню в усі сфери людського життя. Презентація – це складний за композицією і наповненістю напрям, який містить чимало різноманітних видів для різних сфер використання. Слід зауважити, що вивчення особливостей такого методу лише починається, тому роботи з цієї тематики зустрічаються фраг-

ментарно, як правило, лише у статтях дизайнерів-практиків. Використання портфоліо як засобу презентації дизайнера розкрито в деяких зарубіжних наукових дослідженнях. Також існують серйозні прогалини в методології та професійній термінології дизайну презентацій. Що ж до питань напрямів і засобів формування візуально-образної мови, то в сучасних дослідженнях у галузі мистецтвознавства їх майже не порушують.

Мета статті – виокремити найбільш характерні риси професійної презентації дизайнера з погляду різноманітних засобів презентації та прийомів їх формоутворення; виявити основні тенденції інтерактивного представлення інформації в сучасних презентаціях.

Виклад основного матеріалу. Дизайн у сучасному світі став невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Якщо до початку ХХ ст. художні образи сприймалися як частина культурної традиції або історичної епохи, відображаючись в архітектурі, моді і меблевому виробництві, то з початком технічної революції багата спадщина минулих епох змінилася крізь призму різноманіття технічних засобів, за допомогою яких наразі можна втілити в реальність практично будь-яку ідею. Наслідком цього перелому стало виникнення зовсім нових жанрів у дизайні. Дизайн як художній засіб став універсальною

мовою, інструментом, який допомагає зробити свій вибір у світі необмежених можливостей. Сфера застосування дизайнерських знань та ідей грандіозна – вони присутні всюди і в усьому, що нас оточує, зустрічаються на всіх етапах людської діяльності та соціально-культурної комунікації (Опалєв, 2010: 20).

У тлумачних словниках і дослідницьких роботах термін «презентація» має досить широке значення.

Презентація (від лат. *praesento* – подання) – документ або комплект документів, призначений для подання чого-небудь (організації, проєкту, продукту тощо). Мета презентації – донести до аудиторії повноцінну інформацію про об'єкт презентації у зручній формі. Презентація може являти собою поєднання тексту, гіпертекстових посилань, комп'ютерної анімації, графіки, відео, музики та звукового ряду (але необов'язково все разом), які організовані в єдине середовище. Крім того, презентація має сюжет, сценарій і структуру, організовану для зручного сприйняття інформації. Характерною особливістю презентації є її інтерактивність, тобто створювана для користувача можливість взаємодії через елементи управління (Словник ПУМЛ, 2019).

Сучасну презентацію будь-якого напрямку неможливо уявити без використання програмного забезпечення. Найбільш поширеними серед них є Keynote, KPresenter, LibreOffice Impress, Microsoft PowerPoint, Multimedia Builder, OpenOffice.org Impress тощо.

Існує велика кількість різних типів і методів презентації, наприклад навчальна презентація, відеопрезентація, рекламна презентація, презентація наукових досліджень, презентації для нарад, заходів тощо. Але одним із найбільш поширених методів професійної презентації дизайнера є портфоліо.

Портфоліо походить від латинського «*port*» – сховище і «*folium*» – лист, за адаптації українською мовою – портфель. Етимологія поняття «портфоліо» має давню історію і різнобічну спрямованість. Вперше термін «портфоліо» з'явився в Західній Європі ще в XV–XVI ст. (Пічкур, 2009: 109–115).

У минулому столітті італійським словом «портфоліо» називали альбом із фотографіями, а в епоху Ренесансу художники й архітектори приносили з собою портфоліо, коли заявляли свої претензії на місце в Академії мистецтв або на будівельний проєкт. Завдяки представленим у портфоліо документам можна було скласти уявлення не тільки про якість роботи, а і про професійний рівень претендентів (Оршанський, 202: 43–56).

У тому вигляді, в якому існує портфоліо зараз, термін з'явився в 1970-х рр. XX ст. у середовищі художників, архітекторів, дизайнерів, а також у сфері модельного і рекламного бізнесу. Він озна-

чав колекцію фотоматеріалів, резюме і перелік найкращих результатів автора (ПДП, 2019).

Метою портфоліо була рекламна демонстрація досягнень його власника, що дозволяло судити про його можливості та рівні майстерності. Саме це раціональне зерно спонукало звернути увагу на потенційні можливості портфоліо як основи для розробки принципово нового підходу до оцінювання професійної діяльності фахівця.

Портфоліо у тому вигляді, що існує зараз, використовується в професійній діяльності різних сфер уже понад 20 років. В умовах практико-орієнтованого та компетентного підходу портфоліо виступає як спосіб демонстрації, розвитку й оцінки компетенцій дизайнера, форма актуалізації умотивованості та готовності до практичної діяльності на ринку дизайнерської праці (ДП, 2017).

Портфоліо є затребуваним і широко застосовуваним у світовій практиці засобом спостереження за індивідуальним прогресом дизайнера, формою представлення його досягнень та інструментом їх оцінювання. Основні функції портфоліо:

- аналітична – аналізує й узагальнює роботу спеціаліста;
- накопичувальна – відображає досягнення (грамоти, дипломи, посвідчення, сертифікати тощо) і розкриває спектр практичних робіт, виконаних творчих проєктів або досліджень;
- модельна – відображає динаміку професійного розвитку, демонструє стиль роботи, допомагає спланувати діяльність;
- розвивальна – забезпечує безперервний процес самоосвіти;
- рекомендаційна – представляє особистість дизайнера в разі зміни роботи (Гусаков, 2020).

Яким би не був вид портфоліо, він являє собою набір матеріалів, структурованих певним чином. Великі блоки матеріалів називаються розділами, всередині них виокремлюються рубрики. Кількість розділів і рубрик, а також їхня тематика можуть бути різними та визначаються в кожному конкретному випадку. Класичне портфоліо складається з трьох основних умовних розділів: портрету (вступна частина), робочих матеріалів (основна частина), досягнень та відгуків.

Ці блоки визначають структуру елементів макета альбому портфоліо: вступна частина складається з обкладинки, титульного аркуша, змісту, персональної інформації, резюме. Якщо зупинитися більш докладно, то розділ «Портрет» призначений для надання інформації про автора портфоліо, який має можливість представити себе будь-яким доступним способом. Це може бути есе, фотографія, цитати тощо. Розділ повинен відображати особливості осо-

бистості автора портфоліо, може включати записи про нього інших людей, характеристику, сертифікати. Наприклад, у розділі «Портфоліо досягнень» може бути коротка історія успіхів. Тут обов'язково розміщується вступна стаття – обґрунтування, де сформульована мета створення портфоліо, а також аргументується, чому ті чи інші матеріали в нього включені, які результати діяльності вони відображають. У деяких видах портфоліо в цей розділ додають коментарі, що відображають міркування автора з приводу представлених у портфоліо робіт (ПОПД, 2013).

Основна частина портфоліо – розділи з кращими роботами за основними напрямками професійної діяльності дизайнера, всі види найкращих практичних робіт, творчих пошуків, колективних робіт та концепція його практичної діяльності, яку дизайнер хоче помістити в портфоліо. В середині цього розділу можуть виокремлюватися рубрики, що допомагають систематизувати матеріали і формувати структуру розділу. Рубрики можуть бути обов'язковими і необов'язковими. В обов'язкові рубрики входить принципово важливий для цього портфоліо матеріал, на якому акцентує увагу дизайнер: найкращі роботи, роботи, що підкреслюють його вміння та досягнення на практичному полі діяльності. В необов'язкові рубрики можна розмістити роботи, які не є характерними для діяльності дизайнера, проте розкривають його індивідуальні риси, філософію, вподобання тощо. Такі рубрики дозволяють структурувати, індивідуалізувати зміст, характер та обсяг портфоліо. Кількість обов'язкових рубрик обговорюється окремо: вона повинна бути достатньою для відображення особливостей портфоліо.

Портфоліо досягнень та відгуків містить відгуки керівників усіх видів практичної діяльності, результати художньо-творчої діяльності: участь у виставках, конкурсах, фестивалях тощо, результати та тривалість навчання на курсах додаткової освіти, відомості про участь в олімпіадах, наукових конференціях, публікаціях, відомості про відвідування тренінгів, досягнення в громадській діяльності тощо (Мирошникова, 2016).

Обкладинка є своєрідним «входом» у портфоліо, задає образний і стилістичний настрій, відображає естетичне кредо дизайнера. Крім текстової інформації, на обкладинці можуть бути розміщені тематичні фотографії процесу роботи або фотоколлаж найяскравіших робіт дизайнера.

Наступним у вступній частині є резюме – важливий елемент портфоліо, що працює на імідж і кар'єрне просування фахівця у практичній сфері дизайну.

У резюме вказуються: основна освіта, досвід роботи: в якості стажера, практиканта, штатного співробітника або фрілансера, фірми-замовники і найбільш значущі проєкти, публікації наукового та творчого характеру, список участі в різних наукових і творчих заходах. Також у цій частині автор портфоліо вказує програмне забезпечення, з яким вміє працювати, та інші особисті навички.

Портфоліо має бути гарним і, звичайно, якомога простішим та легшим для сприйняття. Роботи в портфоліо краще розсортувати для того, щоб привести його до єдиної стилістичної подачі. Є два варіанти сортування робіт: перший – сортування за типами робіт; другий – за замовниками. Якщо дотримуватися другого варіанта, то у глядача буде можливість оцінити вміння дизайнера працювати в одному певному стилі. До портфоліо не слід долучати всі роботи, краще відібрати тільки ті з них, що варті уваги.

Сучасні портфоліо за формою подання та способом обробки інформації можуть бути у вигляді: друкованої брошури-альбому та її електронної версії, особистого сайту дизайнера, сторінки в різноманітних соціальних мережах (Instagram, Facebook тощо), персональної сторінки на презентаційних платформах (Behance, ArtStation, Dribbble, DeviantArt тощо), динамічної відеопрезентації тощо (ТСАС, 2019).

Найпоширеніший вид портфоліо – альбом, тобто друковані або паперові варіанти кращих робіт, з яким зручно йти на співбесіду з потенційним роботодавцем. Перший аркуш містить особисті дані, інші – присвячені прикладам робіт. Усі зразки повинні бути структуровані за тематикою, стилем та в хронологічному порядку. Друкований варіант портфоліо передбачає також наявність у ньому грамот, дипломів, сертифікатів, ліцензій, рекомендаційних листів від попередніх роботодавців, викладачів, інших письмових або фотопідтверджень досягнень фахівця. Будь-яке друковане портфоліо можна перетворити на електронне. В ньому містяться ті самі відомості, але зберігаються вони не на паперовому, а на цифровому носії. Такі портфоліо створюються за допомогою графічних редакторів, наприклад Adobe Photoshop, Adobe Indesign, Adobe Illustrator, CorelDraw, Picnik тощо.

В сучасному цифровому світі індивідуальних електронних носіїв дедалі більше розвиваються особисті інтернет-портфоліо на спеціальних платформах або у вигляді особистого вебсайту. Таке портфоліо має переваги, зокрема великі бібліотеки готових шаблонів для створення портфоліо та блоків, а також більший обсяг глядачів:

потенційних роботодавців, колег і замовників (Топ 7 альтернативних сайтів).

Ще однією перевагою є швидкість змінювання та доповнення портфоліо свіжими роботами й інформацією. Замовнику дається посилання, перейшовши по якому, він зможе переглянути необхідну інформацію та переконатися в навичках і вміннях фахівця. Розкриття основних моментів для створення портфоліо є ґрунтовною базою для подальшого дослідження засобів і методів професійної презентації дизайнера як у межах портфоліо, так і в роботі над іншими методами презентації.

Висновки. Композиційні завдання, які ставить перед дизайнером створення презентації себе як фахівця в процесі проектування макета портфоліо, не лише сприяють розвитку навичок методичної роботи з різними видами інформації, а й формують цілий комплекс професійної компетенції дизайнера.

У статті наведені та проаналізовані сучасні тенденції в дизайні портфоліо як основного сучасного

формату оцінки досягнень фахівця з дизайну. Було узагальнено основні моменти та структуру створення портфоліо. Охарактеризовано основний варіант портфоліо, який складається з трьох частин, та надано рекомендації щодо їх внутрішнього змісту.

Було розглянуто структуру портфоліо, яку не можна вважати раз і назавжди усталеною, вона може змінюватися і визначається метою портфоліо. Узагальнено основні види портфоліо та найбільш популярні інтернет-ресурси створення і презентації професійного портфоліо дизайнера.

Для здобувачів творчих спеціальностей впровадження технології портфоліо необхідне ще на етапі випускного року в вузах, що стане першим кроком до успішної професійної кар'єри. Здебільшого саме по роботах, представлених у портфоліо, роботодавці оцінюють якість та професіоналізм потенційного співробітника. Тому зовнішній вигляд та естетика оформлення портфоліо випускників-дизайнерів повинні стати пріоритетним об'єктом проектування на останньому курсі навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Опалев М. Дизайн мультимедійних презентацій: стильові напрями і засоби формування візуально-образної мови : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2010. С. 20.
- Словник. Портал української мови та літератури : вебсайт. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%84%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BE> (дата звернення: 07.10.2021).
- Пічкур М. Метод «портфоліо» як засіб формування рефлексивної культури майбутнього дизайнера. *Збірник наукових праць Запорізького приватного класичного університету*. Запоріжжя : Видавництво КПУ, 2009. Вип. 5 (58). С. 109–115.
- Оршанський Л. Сучасні вимоги й особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2020. № 15. С. 43–56.
- Посібник із дизайну презентацій: як резюмувати інформацію для презентацій : вебсайт. URL: <https://ua.venngage.com/blog/presentation-design/> (дата звернення: 07.10.2021).
- Дизайн презентацій : вебсайт. URL: <http://ukrefs.com.ua/page,2,170010-Dizaiyn-prezentaciiy.html> (дата звернення: 07.10.2021).
- Гусаков О. Портфоліо дизайнера : вебсайт. URL: <https://designpub.ru/design-portfolio-48eca91c762e> (дата звернення: 07.10.2021).
- Принципи організації портфоліо дизайнера : вебсайт. URL: <https://habr.com/ru/post/188458/> (дата звернення: 07.10.2021).
- Мирошникова В. Портфоліо випускника-дизайнера як форма успішної самопрезентації. *Мир науки*. 2016. Том 4. № 5 : вебсайт. URL: <http://mir-nauki.com/PDF/61PDMN516.pdf> (дата звернення: 07.10.2021).
- Топ 7 альтернативних сайтів, таких як Behance, щоб продемонструвати Ваше портфоліо : вебсайт. URL: <https://ru.gadget-info.com/49186-top-7-alternative-sites-like-behance-to-showcase-your-portfolio> (дата звернення: 07.10.2021).

REFERENCES

- Opaliev M. Dyzaain multymediinykh prezentatsii: stylovi napriamky i zasoby formuvannia vizualno-obraznoi movy [Design of multimedia presentations: style directions and means of forming visual-figurative speech]. Author's abstract dis. ... kand. mystts-va. nauk. Kharkiv, 2010. P. 20. [in Ukrainian]
- Slovnuk. Portal ukrainskoi movy ta literatury [Dictionary. Ukrainian language and literature portal] : Website. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%84%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BE>. [in Ukrainian]
- Pichkur M. Metod "portfolio" yak zasib formuvannia refleksyvnoi kultury maibutnoho dyzainera [The "portfolio" method as a means of forming a reflexive culture of the future designer]. *Collection of scientific works of Zaporozhye private classical University*. Zaporozhye : Vyd-vo KPU, 2009. Nr 5 (58). P. 109–115. [in Ukrainian]
- Orshanskyi L. Suchasni vymohy y osoblyvosti profesiinoy pidhotovky maibutnikh dyzaineriv u zakladakh vyshchoi osvity [Modern requirements and features of professional training of future designers in higher education institutions]. *Art education: content, technology, management*, (15). 2020. pp. 43–56. [in Ukrainian]
- Posibnyk z dyzainu prezentatsii: yak reziumuvaty informatsiiu dlia prezentatsii [Presentation Design Guide: How to summarize information for presentations] : Website. URL: <https://ua.venngage.com/blog/presentation-design/>. [in Ukrainian]

6. Dyzzain prezentatsii [Presentation design] : Website. URL: <http://ukrefs.com.ua/page,2,170010-Dizaiyn-prezentaciiy.html>. [in Ukrainian]
7. Gusakov O. Portfolio dizaynera [Designer's portfolio] : Website. URL: <https://designpub.ru/design-portfolio-48eca91c762e>. [in Russian]
8. Printsipyi organizatsii portfolio dizaynera [Principles of organizing a designer's portfolio] : Website. URL: <https://habr.com/ru/post/188458/>. [in Russian]
9. Miroshnikova V. Portfolio vyipusknika-dizaynera kak forma uspeshnoy samoprezentatsii [Portfolio of a graduate designer as a form of successful self-presentation]. *World of science*. 2016. Tom 4. Nr 5. Website. URL: <http://mir-nauki.com/PDF/61PDMN516.pdf>. [in Russian]
10. Top 7 alternativnyih saytov, kak Behance, dlya toho chto byi prodemonstirovat Vashe portfolio [Top 7 alternative sites as Behance to showcase your portfolio]: Website. URL: <https://ru.gadget-info.com/49186-top-7-alternative-sites-like-behance-to-showcase-your-portfolio>. [in Russian]